

מסורת הש"ס

(א) [לעיל יט.], **(ב)** [למקם כח:]; **(ג)** [נמה לא: ע"ש]; **(ד)** [וימלא כה:]; **(ה)** [כרימות כב:]; **(ו)** [לקמן ל:]; **(ז)** כס"ח: שלשום; **(ח)** מהרי"ם וע"ש,

»
»

תורה אור השל"ם

1. וְיִשְׁחַט אֶת בֶּן הַבֶּקֶר לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶל הַבְּרִית אֶת הָדָם וְהָרָקִי אֶת הָדָם עַל הַמִּזְבֵּחַ כִּסְבִּי אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּקְרָא א ה' וַחֲטָא אֶת הַבֵּית בְּרַם הַצֹּפֹר וּבְמִסֵּי הַחַיִּים וַיִּבְצֹר הַחַיִּה וַיִּבְעַץ הָאָרֶץ וַיִּבְאֹז וּבִשְׂנֵי הַתּוֹרָעֹת: וַיִּקְרָא יד' ב' 3. תַּחֲטָאֵי בְּאֹזֹב וְאֶשְׁתָּר תַּבְּבִסֵּי וּמִשְׁלֹג אֲלִבָּי: תְּהִלִּים ג' ט 4. בִּי יִדְחַח מִפְּנֵי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם וְהִנַּחֲתָ מִבְּקָרְךָ וּמִצִּאֲנָךְ אֲשֶׁר נָתַן יְיָ לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ וְאִבְלַתָּ בַּשִּׁעְרֶיךָ כִּבְל אֶת נִפְשְׁךָ:

דברים יב כא 5. רָאֵה נָתַן יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִפְנֶיךָ אֶת הָאָרֶץ עֲלֶה רַשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לֵךְ אֶל תִּיכָא וְאֵל תַּחֲנוּן: דברים א כא 6. וְקִרְבוּ בְנֵי אֲדָמָה הַבְּרִיתִים אֶת הַנְּתֻחִים אֶת הָרָאשׁ וְאֵת הַפֶּדֶר עַל הַעֲצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:

ויקרא א ח 7. וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֵלָה וְנָתַח אֹתָהּ לַשִּׁעְרֹת: ויקרא א ו 8. וְנָתַח אֹתוֹ לַנִּתְחָיו וְאֵת רֹאשׁוֹ וְזָנָיו פָּדְרוּ וְעֵרֶךְ הַכֶּתֶף אֹתָם עַל הָעֲצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא א יב

»
»

ג'ציון הש"ס

גב' **אחד** בעוף. עיין לעיל דף כ"ז ע"ז מוס' ד"ה ואינו מבדיל: **שם** ששה חסות. עיין מנחת חיים סעודתיו דף קי"ז ע"א ד"ה מאי דמהי:

»
»

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מגין וכו' כדמצינן בנחמיה וחקריב הכהן את הכל לרבות זמר: **(ב)** תוס' ד"ה וכו' וכו' וקיימא השתא מילתא דרב כהנא:

»
»

רבינו גרשום

ושנים בבהמה לכתחלה לא. כלומר בתמימה עד כמה לשחוט ולזיל. איבעי תימא אאחד בעוף. כלומר [קאי] השוחט: ממקום ששח חטאו. כלומר לשון וישח אדם וגו': וקרא למאי אתא. כלומר ושחט את בן הבקר וכו': אימא מלבד שנועץ סבין (לו דמו) [כלב ותובו דם] הרבה: מקום ששח חטיהו. כלומר שנועה חזיהו. ותימא מלשונו. כלומר שנועה מילתי לה ותנא דמתניתין מילתי לה מהכא וכו' מגין לרבות את הראש שכבר הותר כלומר (מתי) [כבר] הותר בשעת שחיטה קודם להפשיט העולה. ראשו ופדרו מה

ת"ל הא נפקא ליה מאת הראש ואת הפדר מיבעי ליה וכו':

השוחט פרק שני חולין

השוחט. **שחיטתו כשרה**. בגמרא פריך שנים צבהמה מאי לשון דיעבד שיך ציה אלא כמה ישחוט וילך: **אחד בעוף**.

בגמרא [ע"צ] **מני טעמא: ורובו של אחד**. של כל אחד ואחד: **וורידין**.

חטי האורש שמקלחין את הדם ובגמרא [לקמן דף כח:] מפרש דלעוף

קאי ומשום להוציא את הדם: **רוז אחד בעוף כו'**. בגמרא (שם דף כט.)

פריך הא תנא ליה רישא: **גב'** **השוחט**. על כרחך דיעבד משמע הלך קשיא לן צ' צבהמה לכתחלה לא כגי דהכי צתמייה: **א אחד בעוף**. קאי השוחט דלכתחלה אכריכו רצנן תרוייהו משום הרחקה לעצירה דלמא לא אמי למיעבד רובא דחד: **מן האורח**. מן הגרון: **ששה**. שוכפץ: **חטאו**. הכשירהו לאכילה וטהרהו. ליטנא אחרינא חטאו הוציא את דמו ונקשו. ולהאי ליטנא גרסינן חטאו ליטנא דדכווי הוא ולליטנא קמא גרסינן דלכשורי הוא: **ואימא מונבו**.

שכפוף תמיד: ששה. משמע כופץ ולאזא כפוף מכלל שדךך הליכתו הוא וזקף: **מאזנו**. שהוא כופפה כשהוא רוזה: **דס הנפש**. דהא נקדשים כמיז ודס הנפש צעינן לזריקה דכתמי דמו צנפשו הוא ואזי נתמזי לכס על המונח וגו' [ויקרא יז] דס שגפס יוצאה צו (מכפרים): ה"ג וסו שהייה **דרסה חלדה כו'** ולא גרסינן **וליעטמין: וקרא למאי אסא**. כיון דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הן: **דלא לשוייה גיסטרא**. שלא יחמוך כל המפרקת לשנים דהכי משמע חטאו הוצא את דמו וכו' לא ולאידך ליטנאס הכשר אכילתו דהיינו הסיימין וכו' לא. ליטנא אחרינא דלא לשוייה גיסטרא שלא ידרוס אע"ג דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הס יס מהס שגכתבו כגון דרסה דמפקינן לקמן [ז:] מושחט אץ ושחט אלא לשון ומשך וכי גמירי הלכתא אשארל ודרסה קרי גיסטרא כדתנן צתמינמין^[א] היה שחטו והסיו את הראש צבת אחת אלמל דרסה לשון המזת ראש צבת אחת קרי לה דהיינו גיסטרא מפני שהמוליך ומציא אינו חומך אלא לפי דעתו וכשהוא רוזה מושך את ידיו אצל הדורס זה החומך כמו שחומכין מקל דק או דלעת או קפלוט שחומך צכח ומתמי להלן: **שז**. שדמו זז: **חטאו**. שצברו כלומר מכתכו: **מחוטמו**. שהוא זז לימה תמיד דהא דס בקרא לא כמיז: **לכו**. אס מתקע צו סכין הוא זז דס הרצה: **דלא לשוייה גיסטרא**. ולא ידרוס דהכי משמע חטאו עד שזיז וכו' לא אצל דורס אץ צידו למנוע ולמשוך ידו. וצליטנא אחרינא כדפרישית חטאו עד מקום שהוא זז וכו' לא. מר יליף מהאי קרא ומר יליף מהאי קרא: **ששה**. שמוציא קול: לשון מסייע להוציא קול ובצבורות (דף מ.) גמי לעינן מומין צבהמה תנן ושניטל רוב המדבר צלשמו^[ב]: **ותנא מיימי לה מהכא**.

אמוראי מיימי לה מקראי דלעיל או מגמרא כדאמרן אצל תנא דתורת כהנים [ויקרא פרק ו] מיימי לה מהכא: **אין לי**. שקריין נתחים: **אלא אוסן שישנס ככלל הפשטה**. כדמיז והפשיט ונתח וגצי עריכה דכתמי צתמיס נתחים הפשטס נתמיס: **גם את הראש שחיטו שהרייו הומו צשחיטה קודם הפשטה דכיון דנחתכו סימנין קרי ליה הומו מפני שכל חיותו תלוי צהן וכמנח דציקולא דמיא וככלל הפשטה אינו אלא קרב כמות שהוא כדאמרנין צוצחים^[א] **(א)** (דף פה:) זמר^[ב] [שצבראשי הכצחים ושערן] שצוקן התיישים^[א] [והעצמות והגידין] והקרנים והטלפים^[א] **[א]** [שנאמר] [ויקרא א] והקטיר הכהן את הכל המונצחה]: **תלמוד לומר את ראשו ואם פדרו וגו'**. ולקמיה פריך תלמוד לומר את הראש ואת הפדר מיבעי ליה **הנחתים ת"ל** את ראשו ואת פדרו וערך**

השוחט פרק שני חולין

כו.

השוחט. ר' יהודה אומר עד שישחוט את הוורידין. דוקא צעוף האזיל וזולשו כולו כאחד מוקי לה צגמרא וכרצי יהודה קיימא לן כדאמר צפ"ק דצרכות (דף פ:) הזהרו צוורידין כר' יהודה ונראה דדוקא לכתחלה קא"ר יהודה אצל אס זלאז דיעבד ולא נחתכו

הוורידין שרי כדמוכח צגמרא דקאמר רב פפא רישא צחולין מהכא דקאמר ר' יהודה עד שישחוט את הוורידין ופליגי צצנן עליה ואי אמרת צקדשים אמאי פליגי עליה הוא עצמו לדס הוא צריך וזואי ר' יהודה צדיעבד גמי אסר דלמא לכתחלה מוודו רצנן אצל דדיעבד פליגי עליה לכך נראה דפשיטא ליה דרצי יהודה לא קאמר אלא לכתחלה והא דקאמר בתוספתא דרצי יהודה פוסל צעוף עד שישחוט את הוושט ואת הוורידין לאו דוקא פוסל צדיעבד אלא כלומר אסור: **חצי אחד בעוף**. ה"ה חצי כל אחד ואצב רוצ אחד נקט

חצי אחד ומרישא גמי שמעי ליה דדוקא רוצ צעינן ולא נקטייה אלא אצב צצעי לתמזי אחד וחצי צבהמה אע"ג דהוי טפי מרוצ השנים צין הכל שחיטה פסולה: **שנים בבהמה** צבתחלה צא עד כמה צשחוט וצי"ה ואי משום וורידין אפילו ר' יהודה מודה צבהמה האזיל ומנתמה אצב אצב כדלקמן (דף פח:): **ותן שהייה דרסה וחלדה כו'**. צכל הספרים גרסינן וליעטמין וצקונטרס הגיה וכו' וקשה לפירושו דאי הש"ס קאמר לה ומסיק דקרא אסא דלא לשוייה גיסטרא וכן צסומן גצי קרא דוצצת מוקי לקרא דלא לשוייה גיסטרא למה לי

תרי קראי להכי ועוד דמפרש דלא לשוייה גיסטרא שלא יחמוך האורש עס הסימנין היכי משמע וי מושחט ועוד אמאי ס"ד שחמוך המפרקת אחר שחיטת הסימנין ונראה כגירסת הספרים דגרסי וליעטמין ורב כהנא קאמר לה י שחיטה מן האורש גמי גמרא ולא מאזנו ולא מחוטמו אצל אכמי לא ידעינן מהיכן מתחיל אי מן העורף כמליקה או מזד הגרון צסימניס ולהכי אסא ושחט לומר ממקום ששח וקיימא^[א] מילתא דרב כהנא דקאמר מגין לשחיטה מן האורש דהיינו גרון כדתנן לעיל (דף יט:) שכל האורש כשר לשחיטה ועל העורף כשר למליקה: **במגין לרבות את הראש שכבר הותרו כו'**. משמע דלא הוי צכלל ונתח אותה לנתמיה ומימה דצפ"ק (לעיל דף יא.) אמר אמאי מראשה של עולה דרחמנא אמר וי^[א] לנתמיה ולא נתמיה לנתמיס ויש לומר דהדר ערציה וערכו צני אהרן הכהנים את הנתמיס ואת הראש: **מדקאמר את הראש שכבר הותרו מבצ"ל דשחיטה מן הצואר**. לא אסא האי תנא אלא למעוטי וצזו אצל אכמי לא ידעינן אי מן האורש אי מן העורף:

ופדר **אוסן** שקריין נתחים: **אלא אוסן עריכה** כדמיז והפשיט ונתח וגצי עריכה דכתמי צתמיס נתחים הפשטס נתמיס: **מגין לרבות**. צכלל עריכה כדמיז והפשיט ונתח וגצי עריכה קודם הפשטה דכיון דנחתכו סימנין קרי ליה הומו מפני שכל חיותו תלוי צהן וכמנח דציקולא דמיא וככלל הפשטה אינו אלא קרב כמות שהוא כדאמרנין צוצחים^[א] **(א)** (דף פה:) זמר^[ב] [שצבראשי הכצחים ושערן] שצוקן התיישים^[א] [והעצמות והגידין] והקרנים והטלפים^[א] **[א]** [שנאמר] [ויקרא א] והקטיר הכהן את הכל המונצחה]: **תלמוד לומר את ראשו ואם פדרו וגו'**. ולקמיה פריך תלמוד לומר את הראש ואת הפדר מיבעי ליה למימזי דהא ציה קיימינן: **מכלל דשחיטה מן האורש**. דאי לאו הכי צצמיא הומו: ופרכינן **תנא פתח בראש ופדר**. למה נאמר את הראש ואת הפדר וסייס צבראשו ופדרו דקאמר תלמוד לומר את ראשו ואת פדרו וערך: הכי גרסינן וראשו ופדרו מיבעי ליה **לדסניא כו'**. והכי מסייס תנא למתניתין: **ופדר**

עין משפט ונר מצוה

א א מ"י פ"א מהל' שחיטה הל"ט סמג עשין סג טושי"ע יו"ד ס"י כה סעי' א:
ב ב טושי"ע יו"ד ס"י כב סעיף א:
ג ג מ"י שם הל"י סמג שם טושי"ע יו"ד ס"י כה סעיף ב:
ד ד מ"י שם הל"ט טושי"ע שם סעיף א:
ה ה מ"י שם הל"ה וע"ש סמג שם טושי"ע שם ס"י כ סעי' א:
ו ו ז מ"י שם הל"ד טווי"ד ס"י א:
ז ז מ"י פ"ו מהל' מעשה קרבנות הל"ה:

»
»

מוסף רש"י

ורובו של אחד כמורו. ואס לא שחט אלא רוצ הסימן וילך לו כשרה (לעיל יט.). עד שישחוט את הוורידין. גידין ימנין האזיל ומשמאלו (הפרדס ענו קרע) כדי שלא כל הדם ולא אמר כן אלא צעוף האזיל וזולשו טלו כאחד (בדרכות ח.). ממקום שסח חטאו. פ"י נמקוס שמדבר טהרהו (הפרדס ענו קכט).

»
»

שיטה מקובצת

[א] ואיבעית אימא ארובו של א' כמורו. ג"ב ג"א כס"י ארוב שנים בבהמה: **[ב]** ואימא דקרב ואזיל עד דמטי לרס הנפש וכו': **[ג]** מגין לרבות את הראש שכבר הותרו. ג"ב רש"י וכו' חים דף לה ע"א: **[ד]** ששה משמע כופף ולא משמע כפוף (כופף) מכלל שברךך הליכתו: **[ה]** ולאידך ליטנא אכילתו באכילתו דהיינו: **[ו]** שהרי כבר הותרו בשחיטה קודם הפשטה: **[ז]** וחקרינס והטלפים יעלו בזמן שמחוברים שנאמר והקטיר הכהן את הכל וכו': **[ח]** ואי ר' יהודה בדיעבד גמי אסר דילמא לכתחלה מוודו רצנן אבל בדיעבד פליגי רבנא ואין לומר אפי' [בדיעבד] ס"ל שיש לפסול משום דלדס [הוא] צריך דהא בדיעבד אפי' בקדשים כשר ולא מצויר שיותוך כל השנים אפי' בדיעבד [אלא לכתחילה] מיהו צריך והא דקאמר ר' יהודה עד שישחוט את הושט ואת הוורידין בברייתא בגמ' לפי מאי דפרישית דר' יהודה איירי לכתחלה ה"פ שחט כבר קנה שהוא סימן ראשון עדיין צריך לכתחלה שישחוט גם את הושט ואת הוורידים ומיהו לפי מאי דהותר ס"י לסיועי מינה לרב אדא בר אבהו דאמר וושט ולא קנה הוי צריך [לפרש] עד שישחוט את הוושט בדיעבד ואת הוורידים לכתחילה לכך נראה דפשיטא ליה דר' יהודה וכו' ע"כ מצאתי בתוס' כ"י [ט] היכי משמע זה מושח' ועוד: **[י]** חוטיה מן הצואר גמי גמרא ג"ב אמר אותה לנתמיה ולא ערכיה ונתחים וי"ל דהדר ערכיה וערכו בני אהרן: